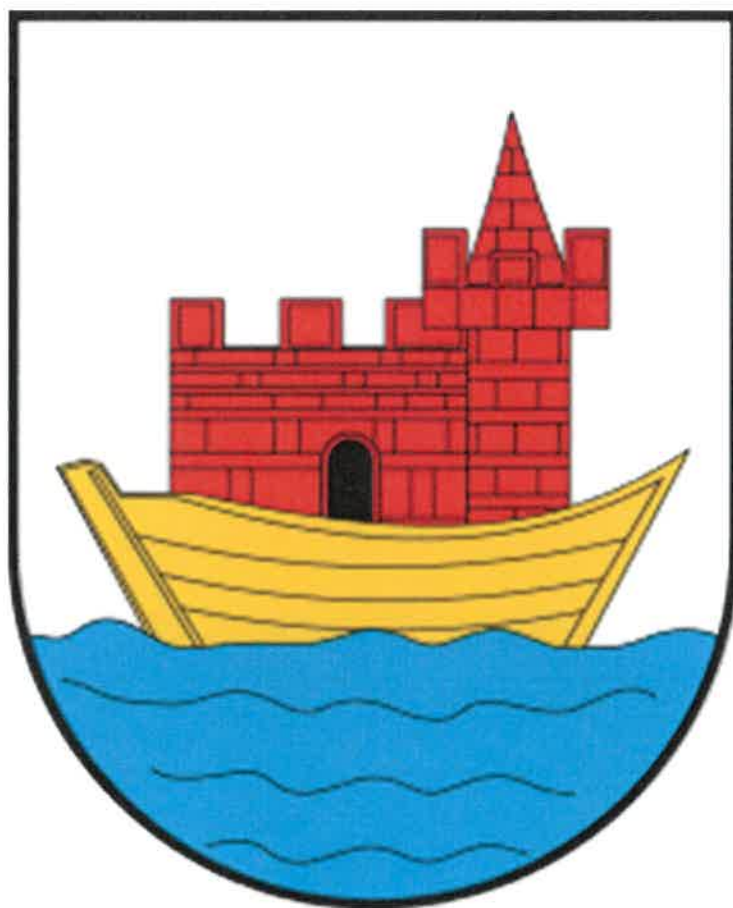

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej
dla Gminy Sępopol na lata 2024-2029**

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	2-4
I. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej.....	5-8
II. Diagnoza – charakterystyka problemów społecznych w Gminie Sępól8-18	
III. Analiza SWOT.....	20
IV. Cele	21-22
V. Adresaci Programu.....	22
VI. Realizacja, realizatorzy Programu.....	22-23
VII. Harmonogram	23-27
VIII. Prognoza, finansowanie, termin.....	28
IX. Monitoring i ewaluacja.....	28-29
X. Zakończenie-Podsumowanie.....	29

WSTĘP

Od 2019 roku do momentu wprowadzenia przez Radę Miejską w Sępopolu nowego programu opracowanego przez przedstawicieli jednostek i instytucji reprezentowanych w Zespole Interdyscyplinarnym, realizowany jest Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2025. Na mocy ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (D.U. z 2023 roku poz. 535), dokonano zmiany nazewnictwa z „ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” na „ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej charakteryzuje przedmiot swoich regulacji i odniesień. Nowelizacja ustawy antyprzemocowej zmienia ustawową terminologię. Dotychczasowe pojęcia - „przemoc w rodzinie” zastąpiono terminem „przemoc domowa”, „ofiara” to obecnie „osoba doznająca przemocy domowej”. Ustawowej definicji doczekało się także pojęcie „osoby stosującej przemoc domową” wcześniej nazywaną „sprawcą”. Poszerzono krąg osób objętych ochroną i wzięto pod uwagę osoby doznające przemocy domowej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Ważną zmianą, z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich, jest uznanie małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej jako „osoby doznającej przemocy domowej”. Nowelizacja zmienia m.in. procedurę „Niebieskie Karty” i wprowadza programy korekcyjno-edukacyjne oraz programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Kolejną różnicą nowelizacji w kontekście do dotychczasowej ustawy w definiowaniu przemocy uwzględniono kwestię przemocy ekonomicznej oraz cyberprzemocy. Zgodnie z nowelą, żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową musi wykorzystywać przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną (także połączenie takich przewag) osoby stosującej przemoc nad osobą doznającą przemocy domowej.

W szczególności, przemocą domową będą działania lub zaniechania:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nowelizacja Ustawy rozszerza katalog osób doznających przemocy domowej. obejmować on teraz będzie:

- małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

Konsekwencją zmian była konieczność opracowania Programu, który nakreśli założenia i kierunki działań samorządu lokalnego zgodne z nowymi wymogami ustawowymi i rozporządzeniami wykonawczymi, określającymi prowadzenie polityki przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy.

Kierunki działań ujęte w Programie są konsekwencją dobrych praktyk, opierających się na doświadczeniu i współpracy podmiotów, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Poza dobrymi praktykami podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej podstawą opracowania programu jest wstępna diagnoza skali przemocy domowej na terenie gminy Sępólno oraz zadania nałożone na samorząd gminy przez ustawodawcę. Program powstał w celu zintensyfikowania podejmowanych działań diagnostycznych, profilaktycznych, edukacyjnych, interwencyjnych i wspierających ukierunkowanych na efektywne przeciwdziałanie przemocy domowej tj. niwelowanie występowania przemocy na terenie gminy Sępólno.

Przemoc domowa to zjawisko dość często występujące w naszym społeczeństwie. Dotyka rodziny o różnym statusie społecznym, nie tylko tzw. „margines społeczny”. Sprawcą przemocy to nie tylko alkoholik, a coraz częściej to osoba dobrze wykształcona, majątna, zajmująca prestiżowe stanowiska, lubiana i szanowana. Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z przyczyn osobistych, frustracji, stresu, uzależnienia, z zaburzeń psychicznych, braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Z uwagi na skalę występowania przemocy domowej, jak też jej degradacyjny charakter w sferze jednostki jak i społeczeństwa, przeciwdziałanie przemocy domowej stało się jednym z zadań polityki społecznej. Zadania realizowane są na różnych szczeblach życia publicznego w Polsce.

Jak wcześniej zasygnalizowano system przeciwdziałania przemocy w Polsce do 22.06.2023 roku określała Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Po 22 czerwca 2023 roku weszły zmiany wprowadzone ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (D.U. z 2023 roku poz. 535, 1606), Ustawa poszerza możliwości samorządów terytorialnych oraz organów administracji rządowej w eliminowaniu zjawiska przemocy domowej, wskazuje zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osobą doznającą przemocy domowej oraz sprawcą.

Szczególna ochrona i wsparcie powinna być dedykowana małoletnim, zarówno doznającym przemocy domowej, jak i będącym świadkami przemocy, które zgodnie ze zmianami ustawowymi są uznawane jako osoby doznające przemocy domowej.

Program wskazuje założenia i adresatów działań, wymienia wskaźniki ewaluacji, realizatorów, przewidywane efekty. Zawiera również podstawy teoretyczne zjawiska przemocy domowej i przepisy prawne.

Nowelizacja ustawy o przemocy domowej nałożyła pewne wytyczne, których następstwem było opracowanie Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030. To z kolei nakłada na Gminę obowiązek zmiany obowiązującego dotychczas Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2025. Niniejszy dokument realizuje wskazania znowelizowanej ustawy oraz prezentuje metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy Gminy Sępól.

Akty prawne podejmujące temat przeciwdziałania przemocy i regulujące postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz osób doznających przemocy domowej. Akty te stanowią również aspekt prawny dla zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 17), ze zm.),
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 37),
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm. oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606),
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.),
6. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, ze zm.),
7. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.),
8. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, ze zm.),
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2023r., poz. 172),
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., Nr 209, poz. 1870).

Program jest zgodny z Rządowy Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, wpisuje się w kanony Konwencji Stambulskiej – Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. – ratyfikowana przez rząd polski w 2015 r.

Opracowany dokument zbieżny jest z celami i kierunkami działań zawartymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sępól na lata 2024-2029.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie/domowej

1. Pojęcie przemocy domowej

Przemoc na ogół kojarzy się z biciem, popychaniem, kopaniem, czyli znęcaniem się fizycznym, ewentualnie zmuszaniem do upokarzających czynności lub też gwałtem.

Jednakże należy posiadać wiedzę, iż przemocą jest też poniżanie, oczernianie, wyzywanie, ograniczanie swobody, izolowanie od otoczenia itp. W takich przypadkach ranione są uczucia, niszczone poczucia własnej wartości i godności.

Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

W relacjach międzyludzkich przemoc obecna była od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. W konsekwencji stosowanie przemocy prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw.

Na zjawisko przemocy w rodzinie inaczej zwanej przemocą domową można patrzeć z różnych punktów widzenia przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną:

1. Perspektywa indywidualna to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc.
2. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia.
3. Perspektywa społeczna to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy, prospołeczność obywateli, postawy i czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

Przemoc charakteryzuje:

- intencjonalność – działanie sprawcy jest zamierzone i ma na celu kontrolowanie, podporządkowanie sobie ofiary;
- dysproporcja sił – sprawca ma przewagę (fizyczną, emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną i społeczną) nad ofiarą;
- naruszenie praw i dóbr osobistych – sprawca wykorzystując przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary, np. prawo do nietykalności osobistej, godności;
- szkody i cierpienie ofiar – działanie sprawcy przynosi ofierze szkody fizyczne i psychiczne, czasem również materialne.

Osobą doznającą przemocy domowej może być każdy, szczególnie:

- współmałżonkowie lub partnerzy (najczęściej kobiety);
- dzieci,
- osoby starsze,
- osoby chore i niepełnosprawne.

Definicja przemocy domowej przedstawiona w ustawie z dnia 9 marca 2023r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2023 roku poz. 535)

Przemoc domowa - to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

2. Rodzaje i typy przemocy

Przemoc w rodzinie/domowa może przyjmować następujące formy:

1. przemoc fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej; zachowania powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie policzkowanie;
2. przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej; zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce;
3. przemoc seksualna - naruszenie intymności; zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić, np. wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych;
4. przemoc ekonomiczna - pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów;
5. zaniedbanie – stan ciągłego niezaspakajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych;
6. cyberprzemoc - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osoby.

Formy przemocy mogą się przenikać, ale każda może też występować pojedynczo.

3. Fazy cyklu przemocy

W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych,
- faza ostrej, gwałtownej przemocy – to druga faza, w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji),
- faza „miodowego miesiąca” – to trzecia faza w czasie, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak, jak gdyby przemoc nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie za sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta.

4. Skutki przemocy domowej

Przemoc może spowodować obrażenia fizyczne jak też trwałe następstwa w psychice człowieka. Cierpią nie tylko Ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, a są to najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- - poważne obrażenia ciała,
- - wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców),
- - przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- - niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- - zmienność nastrojów, decyzji,
- - lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- - kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- - zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

- - obrażenia cielesne,
- - życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- - brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- - liczne schorzenia psychosomatyczne,
- - znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

Konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (np. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp.).

Istnieje ryzyko, że jeśli raz doszło do użycia przemocy będzie ona się powtarzać, dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

II DIAGNOZA

– charakterystyka problemów społecznych w Gminie Sępapol

Skala zjawiska przemocy domowej.

Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Ogólne szacowanie skali przemocy domowej obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy. Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do ofiar przemocy domowej jak również osób stosujących przemoc. Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące Gminę Sępapol.

Miasto i Gmina Sępapol liczy 5 906 mieszkańców, zajmują powierzchnię 246,38 km². W skład gminy wchodzi 48 miejscowości, w tym miasto Sępapol.

Na terenie Gminy funkcjonują cztery szkoły podstawowe, Posterunek Policji, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Urząd Miejski, Prywatna Przychodnia Zdrowia (instytucje, które są powiązane bezpośrednio bądź pośrednio ze zjawiskiem przemocy domowej).

Jednym z problemów występujących w gminie Sępapol jest bezrobocie chociaż w ostatnich latach sytuacja uległa poprawie i nie jest to wiodący problem. Kolejne, bardziej

istotne kwestie to: alkoholizm, niezaradność życiowa, niskie wykształcenie, bierność zawodowa, sytuacja polityczna itp. Istniejące problemy powodują napięcia społeczne, rodzą konflikty i frustracje. Do tego nawarstwiają się problemy wychowawcze z dziećmi i opieką nad ludźmi starszymi. Nieumiejętność radzenia sobie na rynku pracy, brak płynności finansowej, nieradzenie sobie z zaistniałą sytuacją, stają się powodem degradacji społeczeństwa, co często doprowadza do zachowań agresywnych i stosowania przemocy. Ponadto stosowaniu przemocy domowej sprzyjają normy społeczne i zwyczajowe. Wiele pokoleń stosowało przemoc wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, ponieważ istniało społeczne przyzwolenie na takie zachowania. Znaczący wpływ na stosowanie przemocy domowej mają też wzorce przejęte z wychowania i pochodzenia. Uzależnienia/nadużywanie alkoholu są czynnikami, które generują zachowania agresywne/przemocowe. Przemoc domowa często łączy się problemem nadużywania alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Wielu sprawców w czasie popełniania czynu jest pod wpływem alkoholu. Wiadomym jest, że alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa ryzyko reagowania złością na niepowodzenia życiowe czy codzienne trudności.

Wyróżnianych jest kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna.

Kategorią ofiar przemocy, o której mówiło się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, były osoby niepełnosprawne i ludzie starsi. Ostatnie lata pokazały jednak, że osoby starsze stają się ofiarami przemocy dorosłych dzieci, głównie synów.

Osoby doświadczające przemocy często tracą kontakt z własnymi potrzebami, nie ufają swoim odczuciom, tłumią emocje, co w konsekwencji prowadzi do tego, że nie proszą o pomoc. Dlatego praca grup pomocowych powinna uświadamiać społeczeństwu, że każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, a człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany.

Określenie skali zjawiska przemocy domowej jest trudne, ponieważ nie wszystkie akty przemocy są ujawniane. Ogólne szacowanie skali przemocy domowej obarczone błędem ze względu na ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Jak wcześniej wspomniano ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona.

Diagnoza skali zjawiska przemocy domowej w Gminie Sępólno została opracowana w oparciu o dane uzyskane od Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Sępólno, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie, z Posterunku Policji w Sępólnie, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie. Oszacowanie zjawiska przemocy było możliwe między innymi dzięki procedurze *Niebieskie Karty*.

Założeniem diagnozy jest wskazanie problemów, a w konsekwencji określenie wynikających z nich celów i zadań do zrealizowania.

Program tworzony jest na potrzeby społeczeństwa Gminy Sępólno. Jeśli ma służyć społeczności lokalnej, nieodzowna znajomość problemów i zagrożeń z jednej strony, zaś z drugiej strony szans i aspiracji. Optymalna wiedza pozwoli na właściwe wykorzystanie posiadanych zasobów i poszukiwanie nowych rozwiązań.

Rodzaj i liczba spraw prowadzonych na podstawie wniosków wpływających do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępopolu.

Nazwa		2021	2022
1.	Liczba wpływających wniosków	37	30
2.	Liczba wysłanych zaproszeń na spotkanie z członkami GKRPA	70	57
3.	Liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy interwencyjno-motywacyjne	20	25
3.	Liczba wystąpień o opinię psychiatryczno-psychologiczną	22	19
4.	Liczba wniosków skierowanych do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego	17	14
5.	Postanowienia Sądu o leczeniu stacjonarnym – w szpitalu	17	6
6.	Postanowienia Sądu o leczeniu niestacjonarnym – w poradni	7	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępopolu.

Powyższe dane świadczą, iż liczba wpływających i rozpatrywanych przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków jest porównywalna w ostatnich dwóch latach. Cofając się do lat 2011-2013, gdzie kolejno wpłynęło - 57, 53, 56 wniosków, widać znaczny spadek wpływających spraw dotyczących nadużywania alkoholu. Natomiast zwiększyła się liczba osób, z którymi prowadzono rozmowy interwencyjno-motywacyjne. Na 40 wniosków w 2015 roku, na rozmowę zgłosiło się 27 osób - co stanowi 68%. Dla przykładu w 2011 roku na 57 wniosków, na rozmowę zgłosiły się 24 osoby, co stanowiło 42%. Można domniemać, iż zwiększyła się świadomość w społeczeństwie, jak też zadziałała zasada interdyscyplinarności. Ostatnie lata to 2021 rok - na 37 wniosków na rozmowę zgłosiło się 20 osób tj. 54 %, w 2022 roku na 30 wniosków zgłosiło się 25 osób tj. 83%.

Wzrost liczby osób zgłaszających się na zaproszenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępopolu nie przenosi się jednak na zwiększanie się liczby osób wychodzących z uzależnienia.

Rodzaj i liczba spraw prowadzonych przez Posterunek Policji w Sępopolu

Dane Posterunku Policji w Sępopolu		2020		2021		2022	
		Dorośli/ nieletni		Dorośli/ nieletni		Dorośli/ nieletni	
1.	liczba interwencji domowych	90	0	91	0	80	0
2.	liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	0	0	0	0	1	0
3.	popelnione przestępstwa w związku z alkoholem	Brak danych					
4.	liczba rodzin, w których rozpoczęto procedurę „Niebieskie karty”	19		9	0	11	
5.	ilość postępowań skierowanych do sądu z art. 207 KK	2	0	4	0	0	0

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Sępopolu.

Dane przedstawione powyżej wskazują, że liczba interwencji domowych w latach 2020-2021 jest zbliżona. Z kolei w roku 2022 odnotowano spadek interwencji. Kiedy jednak cofniemy się do lat 2011-2013, w których prowadzono diagnozę na potrzeby poprzedniego programu, to zauważymy znaczny spadek interwencji domowych. W latach 2011-2013 policja interweniowała – 132, 90 i 130 razy. Porównując interwencje z lat 2015-2017 to spadek był o 300%. Można zatem domniemywać, że sytuacja na tym polu uległa poprawie. Czynniki mających wpływ na taki stan rzeczy możemy dopatrywać się między innymi w zmianie prawa, jak też wprowadzeniu w życie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Akty prawne wprowadziły bardziej skuteczne sankcje dla sprawców przemocy, a jednocześnie objęły większą ochroną ofiary przemocy. Drugim zauważalnym elementem, w tym zestawieniu, jest spadek od 2015 roku liczby rozpoczynanych procedur *Niebieskie Karty*.

Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie prowadzonych przez Posterunek Policji w Sępopolu

Rodzaj postępowania	Wszczęte			Umorzenie			Zakończone sporządzeniem aktu oskarżenia		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Znęcanie się nad rodziną (art. 207 kk)	5	11	5	2	7	5	2	4	0
Ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 kk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia (157 kk)	1	0	1	1	0	0	0	0	1
Groźba karalna (art. 190 kk)	7	2	4	7	1	4	0	1	0
Zmuszenie do określonego działania (art. 191 kk)	0	0	1	0	0	1	0	0	0
Przestępstwo zgwałcenia (art. 197 kk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obcowanie płciowe z małoletnim (art. 200 kk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozpijanie małoletniego (art. 208 kk)	0	0	2	0	0	2	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów (art. 209 kk)	37	50	40	32	32	29	5	18	11
Naruszenie nietykalności (art. 217 kk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Sępopolu

Powyższa tabela obrazuje liczbę postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Posterunek Policji w Sępopolu związanych z przemocą domową. Z danych zawartych w tabeli wynika, że na przestrzeni lat 2020-2022 liczba postępowań wszczętych z art. 207 kk miała znaczny skok w 2021 roku. Liczba postępowań wszczętych w roku 2022 na podstawie art. 207 kk w stosunku do liczby postępowań wszczętych w roku 2021 zmalała o 55%. Innymi najczęściej prowadzonymi przez Posterunek Policji w Sępopolu postępowaniami były postępowania prowadzone w związku z groźbą karalną (art. 190 kk). Zauważalne jest, że najwięcej postępowań prowadzonych na podstawie art. 157 kk oraz art. 190 kk było wszczętych w roku 2021, czyli w roku występowania pandemii COVID-19, gdy ludzie zostali poddani izolacji i licznym restrykcjom wynikającym ze stanu epidemiologicznego. Jednakże należy zaznaczyć, że w 2021 r. liczba wszczętych postępowań z art. 157 kk wynosiła 11 i tylko 4 postępowania zostały zakończone wydaniem aktu oskarżenia, 7 zostało umorzonych. W latach 2020-2022 najwięcej postępowań

proawdzono z art. 209 kk uchylanie się od płacenia alimentów. Łącznie (bez uwzględniania postępowań prowadzonych z art. 209 kk uchylanie się od płacenia alimentów) na przestrzeni 3 latach prowadzono 37 postępowań. Tylko 8 zakończono sporządzeniem aktu oskarżenia w tym 6 z art. 207 kk (znęcanie się nad rodziną), 1 z art. 199kk (groźby karalne) i 1 z art. 157kk (naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia).

Interweniowanie i reagowanie na stosowanie przemocy w rodzinie

Rok	2021	2022
Liczba zatrzymań w związku ze stosowaniem przemocy	3	10
Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania	3	5
Liczba wydanych zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia	3	5
Liczba łącznie wydanych nakazów i zakazów	3	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Sepopolu

Dane w tabeli wskazują, że liczba zatrzymań w związku ze stosowaniem przemocy w 2022 roku wzrosła, w stosunku do 2021 roku o ponad 300%. Notuje się też w 2022 roku wzrost liczby wydanych nakazów opuszczenia mieszkania i zakazów zbliżania się do mieszkania. W tym przypadku wzrost mieści się w granicach 167%.

Powody przyznawania pomocy dla mieszkańców Gminy Sępól – dysfunkcje
(na podstawie ustawy o pomocy społecznej)

Dane z poszczególnych rubryk nie sumują się, ponieważ w jednej rodzinie może występować kilka dysfunkcji.

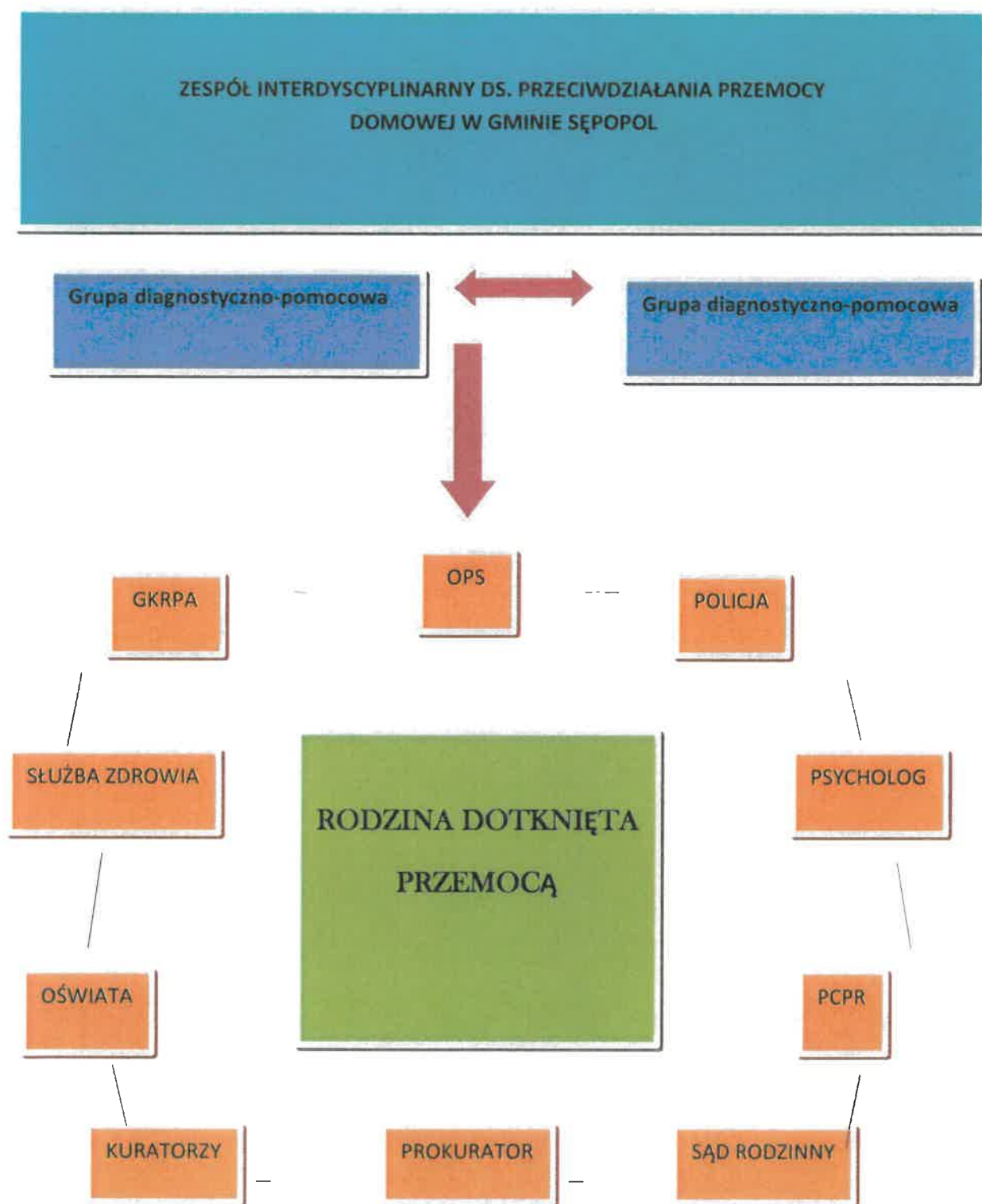
Dysfunkcja	2020	2021	2022
Bezrobocie	188	153	145
Potrzeba ochrony macierzyństwa	48	42	39
Długotrwała choroba	131	110	114
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	56	46	39
Niepełnosprawność	121	102	97
Alkoholizm	30	28	28
Inne – w tym:	161	157	139
Narkomania	0	0	0
Przemoc w rodzinie	1	0	0
Problemy w przyst. po opuszczeniu ZK	4	4	4
Łączna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka, w tym: materialna	608 323	552 257	553 250

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie.

Procedura Niebieskie Karty – to procedura mająca na celu rozpoznanie zaburzeń życia rodzinnego wywołanych stosowaniem przemocy, ułożenie planu pomocy oraz podjęcie działań interwencyjnych. Do realizacji wymienionej procedury zobligowani są przedstawiciele policji, ośrodków pomocy społecznej, ochrony zdrowia i gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Każda z wymienionych instytucji w ramach swoich kompetencji zobowiązana jest do podejmowania działań zmierzających do udzielenia wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Procedura *Niebieskie Karty* została opracowana tak, by łączyć kompetencje służb oraz dążyć do współpracy w celu osiągnięcia lepszych efektów mających na celu minimalizowanie a w konsekwencji eliminowanie negatywnych zjawisk burzących życie rodzinne.

SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE SĘPOPOL

Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinie w oparciu o procedurę *Niebieskie Karty*
- źródło: dane ze sprawozdań Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie.

Liczba zakładanych *Niebieskich Kart „A”*

Podmiot zakładający	2020	2021	2022
Policja	19	9	11
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	1	2	2
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Oświata	2	0	2
Służba Zdrowia	0	0	0
Razem:	22	11	15

TABELA 1

Dane zawarte w tabeli nr 1 wskazują, że zmniejsza się z roku na rok liczba zakładanych *Niebieskich Kart – A*.

Łączna liczba założonych druków NK-A w latach 2020-2022 wynosi 48. Porównując te dane do danych, z okresu 2015-2017, gromadzonych na potrzeby poprzedniego Programu, gdzie do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły - 74 *Niebieskie Karty A*, to zauważa się tendencję spadkową. Liczba zakładanych NK-A zmniejszyła się o prawie 65%. Niestety nie ma jednoznacznej odpowiedzi, co na to wpłynęło.

Rodziny, którym zakładana więcej niż jedną *Niebieską Kartę „A”*

	2020	2021	2022
Liczba rodzin, który założono więcej niż jedną kartę w ciągu roku	6	5	2

TABELA 2

Zdarzają się przypadki, że życie w rodzinie jest bardzo mocno zaburzone z powodu stosowania przemocy. Praca służb powołanych do pomocy tym rodzin utrudniana jest przez brak chęci współpracy ze strony osoby stosującej przemoc, a czasami też osoby doznającej przemocy. Powoduje to, że akty przemocy powtarzają się i przez to interwencje policji, bądź pracownika socjalnego są częstsze, a czasami wymagają założenia kolejnego formularza *Niebieskiej Karty - „A”*.

Grup Robocze/Diagnostyczno-Pomocowe

Nazwa	2020	2021	2022
Liczba powołanych Grup Roboczych	16	11	11
Liczba spotkań Grup Roboczych	86	55	50

TABELA 3

Konsekwentnie, przy spadku liczby prowadzonych procedur *Niebieskie Karty*, zmniejszała się też liczba powoływanych Grup Roboczych. Grupę Roboczą powołuje Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego, niezwłocznie po wpłynięciu druku *Niebieskiej Karty "A"*. W trakcie prowadzenia procedury zdarza się, że wpływa kolejna karta "A", wówczas po analizie dokumentacji i zasięgnięciu opinii koordynatora procedury NK, pozostawia się Grupę Roboczą w niezmienionym składzie, a jeśli zachodzi taka potrzeba powołuje się kolejnych członków.

Rodziny objęte procedurą *Niebieskie Karty*

	2020	2021	2022
Liczba rodzin objętych procedurą NK w danym roku	29	19	18

TABELA:4

Jak wskazuje tabela nr 4 najwięcej rodzin objętych procedurą *Niebieskie Karty* było w 2020 roku, bo aż 29. Już od 2021 roku zauważa się tendencję spadkową i tak w stosunku do 2020 roku liczba rodzin objętych procedurą NK zmalała o 66%.

Rodzaje przemocy występujące w rodzinach, objętych procedurą *Niebieskie Karty*

Rodzaj przemocy	2020	2021	2022
Psychiczna	26	19	15
Fizyczna	7	5	9
Seksualna	0	0	0

TABELA 4A

Przemoc domowa przyjmuje różne formy. Najczęściej ujawnianym rodzajem przemocy jest przemoc fizyczna i psychiczna. Z analizy dokumentacji będącej w posiadaniu Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że najwięcej osób w latach 2020-2022 doznało przemocy psychicznej, na drugim miejscu była przemoc fizyczna. Praktycznie nie ujawniono przypadków przemocy seksualnej czy ekonomicznej, co nie jest jednoznaczne z tym, że takie formy przemocy w naszej Gminie nie występują. Może to się wiązać z niechętnym przekazywaniem informacji przez osoby pokrzywdzone.

Zakończenie procedury Niebieskie Karty

Nazwa	2020	2021	2022
Liczba zakończonych procedur NK	18	13	17

TABELA:5

Przed wejściem w życie ustawy z dnia 9 marca 2023 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zakończenie procedury Niebieskie Karty określone było w §18 rozporządzenia w sprawie procedury NK (Dz. U. Nr 209, poz. 1245 z 2011 r.)

- *ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy*
- *podjęciu przekonania o braku zasadności podejmowania działań.*

Ustawodawca określa, a w praktyce trudno jest zweryfikować i obiektywnie stwierdzić, że przemoc ustała. Ustanie stosowania przemocy nie jest mierzalne. Członkowie grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych bazowali na obserwacji własnej, wypowiedziach członków rodziny, specjalistów pracujących z rodziną, czasami własnej intuicji. Ważnym elementem była realizacja planu pomocy. W świetle artykułu 9h ust.1 dodanego ustawą z dnia 9 marca o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw. (Dz.U. z 2023 roku poz. 535) zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku:

- *ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej,*
- *rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.*

Osoby dotknięte bezpośrednio przemocą domową

Osoby	2020	2021	2022
Kobiety	28	17	17
Mężczyźni	4	2	3
Dzieci	6 bezpośrednio 29 pośrednio	5 bezpośrednio 16 pośrednio	3 bezpośrednio 21 pośrednio
Razem:	67	40	44

TABELA 6

Z danych umieszczonych w tabeli nr 6 wynika, że najczęściej ofiarami przemocy bezpośredniej są kobiety, na drugim miejscu dzieci, najniższy wskaźnik stanowią mężczyźni. W stosunku do dzieci stosuje się dwa określenia przemocy: bezpośrednia i pośrednia, gdy dziecko jest świadkiem przemocy.

Należy tu nadmienić, że w większości przypadków, gdzie ofiarami przemocy są mężczyźni, to sprawcami są dorośli synowie.

**Osoby w rodzinach, w których prowadzono procedurę *Niebieskie Karty*
objęte pomocą**

Osoby	2020	2021	2022
Kobiety	35	23	20
Mężczyźni	37	28	20
Dzieci	38	21	24
Razem:	110	72	64

TABELA 7

W rodzinach, gdzie występuje zjawisko przemocy, na ogół wsparciem służb zajmujących się pomocą dla tych środowisk, objęta jest w większości przypadków cała rodzina nie tylko osoby, które bezpośrednio są dotknięte przemocą, czy osoby stosujące przemoc.

Okres trwania procedury *Niebieskie Karty*

Okresy od - do w m-cach	2020	2021	2022
0----3	1	1	1
4----6	5	4	5
7----9	6	5	2
10 i więcej m-cy	6	3	4

TABELA 8

Z powyższej tabeli można wyczytać, że procedura *Niebieskie Karty* nie jest procesem krótkoterminowym. Praca z rodzinami dotkniętymi przemocą trwa kilka m-cy. W latach 2015-2017 najczęściej tj. 30 procedur kończono w przedziale od 7 do 9 m-cy, 20 w przedziale od 4 do 6 m-cy (dane z diagnozy przygotowanej do poprzedniego Programu)

W kolejnych latach 2020-2022 ogólna liczba prowadzonych procedur uległa zmniejszeniu. Inaczej też układa się przedział długości trwania procedury. Najwięcej procedur kończono w przedziale 4-6 m-cy – 14. Jednak analizując każdy rok oddzielnie bilans nie jest jednoznaczny. Zebrane dane nie oddają w pełni obrazu skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Sępólno. Zjawisko to nie zawsze jest (z różnych przyczyn) ujawniane, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie.

III Analiza SWOT

Słabe strony	Mocne strony
• zjawisko przemocy zakorzenione w obyczajowości, • społeczne przyzwolenie na zachowania przemocowe, • brak specjalistów m. innymi pedagogów i psychologów w szkołach. • brak organizacji pozarządowych zajmujących się wspieraniem ofiar przemocy, • niedostateczność środ. finansowych, • brak aktywności niektórych przedstawicieli podmiotów we wspólnej realizacji zadań Programu, • zbyt mała liczba wypracowanych wspólnych rozwiązań i procedur, • ograniczony dostęp do psychiatrów dla dzieci i dorosłych, • biurokracja ograniczająca czas osób pracujących w obszarze przemocy.	• tworzenie lokalnych systemów interdyscyplinarnych, • wzrost świadomości społecznej nt. negatywnych stron przemocy, • poliwalentność pracowników socjalnych i dobra znajomość środowiska, • mobilne i dynamiczne działania części kadry zajmującej się przemocą w rodzinie, • posiadanie bazy lokalowej do prowadzenia działań, • wiedza teoretyczna i praktyczna przedstawicieli i pracowników służb i instytucji, • chęć udziału pracowników instytucji w szkoleniach z zakresu procedury „Niebieskie Karty”, • wprowadzenie procedury zakazu i nakazu w stosunku do osób stosujących przemoc, • punkt konsultacyjny, • dobra współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszykach
Zagrożenia	Szanse
• zaburzone funkcje rodziny, • obawa przed uzewnętrznianiem problemu, • niska samoocena osób doznających przemocy, • niewłaściwa postawa społeczeństwa wobec zjawiska przemocy, • niewystarczająca liczba asystentów rodziny, • problemy mieszkaniowe uniemożliwiające izolację agresora, • zbyt małe nakłady finansowe na zwalczanie zjawiska przemocy i realizację programu, • zbyt słabe zaangażowanie wykwalifikowanej kadry do pracy • duże obciążenie pracą zawodową członków grup diagnostyczno-pomocowych.	• prowadzenie programów profilaktycznych przez szkoły, • szkolenia kadry zajmującej się przemocą w rodzinie, • zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przemocy domowej, • zmiana przekonań osoby doznającej przemocy o sobie i swojej sytuacji, • programy korekcyjno-edukacyjne, • zmiany prawne umożliwiające bardziej skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą, • kampanie informacyjne,

IV CELE,

CEL GŁÓWNY ORAZ CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Sępólno oraz wskazanie zasobów instytucjonalnych pozwoliły zdefiniować cel główny i cele szczegółowe wraz z kierunkami działań. Cele są spójne z obowiązującym od stycznia 2024 roku Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy.

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Sępólno oraz ochrona osób doznających przemocy.

Cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Działania: Upowszechnianie informacji z zakresu profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej, rozwijanie społecznej wrażliwości na zjawisko doznawania przemocy domowej, działania informacyjno-edukacyjne służące upowszechnianiu wiedzy na temat przyczyn, mechanizmów oraz skutków przemocy domowej jak również form pomocy osobom doznającym przemocy.

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy dla osób doznających przemocy domowej z uwzględnieniem specyfiki potrzeb osób zależnych (dzieci, osoby niepełnosprawne, seniorzy).

Działania: Kontynuacja działalności funkcjonującego na Gminie Sępólno Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Udzielanie osobom doznającym przemocy kompleksowego wsparcia w zakresie interwencyjnym, terapeutycznym, wspomagającym oraz bytowym. Ochrona osób zależnych przed doznawaniem przemocy domowej

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Działania: Reagowanie służb w przypadku występowania przemocy domowej. Praca z osobami stosującymi przemoc domową poprzez programy korekcyjno-edukacyjne lub psychologiczno-terapeutycznego.

Cel szczegółowy 4: Zwiększanie kompetencji pracowników instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy domowej.

Działania: Szkolenia i inne formy edukacji podnoszące kwalifikacje i kompetencje w zakresie zjawiska przemocy domowej dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego, grup diagnostyczno-pomocowych i innych osób pracujących w obszarze przemocy domowej. Współpraca instytucjami realizującymi działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

V ADRESACI PROGRAMU

1. osoby doznające przemocy domowej,
2. osoby stosujące przemoc domową,
3. świadkowie przemocy domowej,
4. przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy domowej,
5. społeczność lokalna.

VI REALIZACJA PROGRAMU, REALIZATORZY PROGRAMU

Założenia ogólne realizacji Programu.

Cele Programu opracowano na podstawie wstępnej diagnozy skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Sępólno oraz analizy potrzeb rozeznanych w ramach praktyk nabytych przy pracy z osobami doznającymi przemocy i stosującymi przemoc domową.

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania oraz ochrony ofiar przemocy domowej zakłada przede wszystkim koordynację i spójność działań, w tym sprawny i płynny przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą domową.

Realizacja celów uzależniona będzie od stopnia zaangażowania podmiotów w tworzeniu systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i pomocy. Praca w obszarze przemocy domowej powinna zmierzać do tego by jednostka doznająca przemocy sama stawała się niezależna, wydolna i zaradna, a jednostka stosująca przemoc eliminowała zachowania przemocowe.

Przy opracowaniu Programu dokonano oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywanych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, stosując analizę SWOT, określając skalę problemu przez informacje wynikające m.in. z Diagnozy Problemów Społecznych.

Program będzie realizowany, a także zarządzany, przez Zespół Interdyscyplinarny w Sępólnie.

Realizatorzy programu:

Realizatorami Programu są instytucje, służby, organizacje pozarządowe – podmioty realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Sępólno ze szczególnym uwzględnieniem Zespołu Interdyscyplinarnego w skład, którego wchodzi przedstawiciele:

1. Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie;
2. KPP Policji w Bartoszychach;
3. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie;
4. Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Sępólnie;
5. Zespołu Kuratorskiego przy Sądzie Rejonowym w Bartoszychach;
6. Służby Zdrowia „Nasza Przychodnia”;
7. Psycholog.

Podmioty współpracujące:

- - Szkoły i przedszkola z terenu Gminy;
- - Parafie;
- - Stowarzyszenie Bezrobotnych w Sępólnie;
- - Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Sępólnie;
- - Prokuratura;
- - Sąd;
- - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszychach;
- - Straż Graniczna;
- - Sołectwa;
- - Kuratorzy zawodowi i społeczni;
- - Urząd Miejski w Sępólnie.

VII Harmonogram realizacji

Harmonogram realizacji Programu ujęto u układzie tabelarycznym. Realizacja większości działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych ma charakter ciągły.

Cel Główny	Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Sępólno			
Cel szczegółowy 1	Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej			
Zadanie 1.1	Upowszechnianie informacji z zakresu profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej			
Działania	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźnik	
Upowszechnianie informacji na temat dostępnych form pomocy dla osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej, poprzez media społecznościowe i środki komunikacji tradycyjnej a także plakaty, broszury	Miejsko-Gminny Ośrodek, Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Placówki Oświatowe, Gmina Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych, Posterunek Policji,	2024-2029	- liczba opracowanych informacji, - liczba publikacji, - ilość materiałów wykładanych w holu MGOPS.	

	MGOK w Sępopolu.		
Zadanie 1.2	Zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej		
Przygotowywanie materiałów edukacyjnych z zakresu przemocy domowej m.in. obalających mity dotyczące przemocy, opisujących mechanizmy przemocy, wskazujące metody wychowawcze bez użycia przemocy w celu dystrybucji materiałów w ogólnodostępnych miejscach.	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Placówki Oświatowe.	2024-2029	- liczba opracowanych informacji, - liczba podmiotów którym przekazano materiały, - ilość materiałów wykładanych w holu MGOPS.
Prezentowanie materiałów zawierających treści edukacyjne z zakresu przemocy domowej w formie ulotek itp. podczas organizowanych imprez np. Dni Rodziny, Dzień Dziecka	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Placówki Oświatowe, MGOK w Sępopolu.	2024-2029	- liczba wydarzeń
Zadanie 1.3	Zwiększenie podejmowanych działań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej		
Spotkania z rodzicami, poruszające tematykę z zakresu metod opiekuńczych i wychowawczych alternatyw wobec stosowania przemocy	Placówki Oświatowe Psycholog	2024-2029	- liczba szkół - liczba zrealizowanych spotkań,
Udział w kampaniach profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przemocy oraz jej zapobieganiu i przeciwdziałaniu	Przedstawiciele Instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego		- działania wykonane w ramach kampanii
Cel szczegółowy 2	Zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy dla osób doznających przemocy domowej z uwzględnieniem specyfiki potrzeb osób zależnych (dzieci, osoby niepełnosprawne, seniorzy)		
Zadania 2.1	Intensyfikacja działań podejmowanych przez podmioty i organizacje pozarządowe na rzecz wsparcia osób doznających przemocy domowej		
Realizacja procedury Niebieskie Karty	Przedstawiciele Instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego Grupy Diagnostyczno-Pomocowe	2024-2029	- liczba wszczętych procedur NK, -liczba posiedzeń ZI, -liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych, - liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych, - liczba rodzin objętych procedurą NK, - liczba osób objętych procedurą NK wskazanych jako doznające przemocy, -liczba wypełnionych formularzy NK-C.

Udzielanie przez instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego, rodzinnego, terapii indywidualnej itp.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki Oświatowe Miejska Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych	2024-2029	- liczba osób objętych poradnictwem
Zadanie 2.2	Praca socjalna oraz przyznanie świadczeń z pomocy społecznej osobom/ rodzinom doznającym przemocy		
Świadczenie pracy socjalnej rodzinom w których występuje problem przemocy domowej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024-2029	- liczba rodzin objętych pracą socjalną
Wsparcie finansowe rodzin z problemem przemocy domowej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024-2029	- liczba rodzin objętych pomocą finansową
Zadanie 2.3	Zapewnienie bezpieczeństwa i pomocy dzieciom, osobom niepełnosprawnym, seniorom		
Ochrona osób zależnych przed doznawaniem przemocy domowej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Grupy Diagnostyczno- Pomocowe	2024-2029	- liczba NK prowadzonych w przypadku rodzin z dziećmi, - liczba rodzin objętych procedurą NK, korzystających z usług asystenta rodziny, -liczba dzieci, którym, - liczba osób starszych objętych wsparciem w ramach procedury NK, - liczba osób z niepełnosprawnościami i objętych wsparciem w ramach procedury NK, -liczba osób skierowanych do specjalistycznych ośrodków wsparcia.
Grupy wsparcia dla osób doznających przemocy	Zespół Interdyscyplinarny	2024-2029	- liczba uczestników
Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez odizolowanie od osoby stosującej przemoc zgodnie z art12a uoppd.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024-2029	- liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w razie zagrożenie życia lub zdrowia w związku z przemocą
Monitoring skuteczności działań na rzecz osób doznających przemocy domowej	Grupy Diagnostyczno- Pomocowe Zespół Interdyscyplinarny	2024-2029	- liczba zakończonych procedur NK z uwagi na ustanie przemocy, -liczba zakończonych procedur NK z uwagi na rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań

Cel szczegółowy 3	Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.		
Zadanie 3.1	Poszerzenie działań skierowanych do osób stosujących przemoc		
Opracowanie i rozpowszechnianie broszur dla osób stosujących przemoc Zakup broszur, ulotek i innych materiałów	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2024-2029	- liczba przekazanych broszur, - liczba zakupionych materiałów.
Zadanie 3.2	Interweniowanie i reagowanie służb w przypadku stosowania przemocy domowej		
Kierowanie osób stosujących przemoc do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych	Zespół Interdyscyplinarny przy współpracy z grupą diagnostyczno-pomocową	2024-2029	- liczba wydanych skierowań, - liczba osób, które podjęły program, - liczba osób, które ukończyły program, - liczba zawiadomień o popełnieniu wykroczenia, o którym mowa w art.66 Kodeks Wykroczeń
Interwencja i podjęcie działań przez służby z uwagi na podejrzenie przemocy domowej poprzez stosowanie procedury NK	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki Oświatowe Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych Komenda Powiatowa Policji, Psycholog, Służba Zdrowia	2024-2030	- liczba osób objętych procedurą NK wskazanych jako osoby stosujące przemoc, - liczba wypełnionych formularzy NK-D, - liczba wszczętych postępowań w sprawach związanych z przemocą domową, - liczba wniosków do GKRPA w sprawie leczenia osoby z problemem alkoholowym, która stosuje przemoc
Wykorzystanie instrumentów prawnych które pozwalają na odizolowanie osoby dotkniętej przemocą od osoby stosującej przemoc	Komenda Powiatowa Policji Prokuratura		- liczba wniosków o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2023 r. poz. 1576. - liczba nakazów natychmiastowego

			opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia zgodnie z art. 15aa Ustawy o Policji; - liczba zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia zgodnie z art. 15aa Ustawy o Policji; - liczba zakazów zbliżania zgodnie z art. 15aa Ustawy o Policji; - liczba zakazów kontaktowania się zgodnie z art. 15aaa Ustawy o Policji; - liczba wydanych środków zapobiegawczych w postaci zakazu zbliżania i nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania na podstawie Kodeksu Postępowania Karnego.
Cel szczegółowy 4	Zwiększenie kompetencji pracowników instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy domowej.		
Zadanie 4.1	Podnoszenie i rozwijanie kompetencji służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej		
Szkolenia dla pracowników socjalnych członków Zespołu. Inter., Grup Diagnostyczno- Pomocowych i innych osób pracujących w obszarze przemocy domowej, podnoszące kwalifikacje i kompetencje w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	2024-2029	-liczba szkoleń, - liczba przeszkolonych osób
Interdyscyplinarna wymiana doświadczeń i dobrych praktyk	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Instytucje pracujące w obszarze przemocy domowej.	2024-2029	- liczba spotkań

VIII PROGNOZA I FINANSOWANIE

1. Prognozowane efekty:

Zakłada się, że realizacja Programu w latach 2024-2029 przyczyni się do:

1. wzrostu kompetencji osób doznających przemocy domowej w zakresie poszukiwania pomocy instytucjonalnej w sytuacji zaistnienia przemocy,
2. wzrostu poczucia bezpieczeństwa, poziomu wiedzy na temat mechanizmów przemocy,
3. zmiany zachowań i postaw w zakresie przemocy domowej przez osoby stosujące przemoc,
4. pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej,
5. zmiany negatywnych metod wychowawczych;
6. zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
7. efektywnej pomocy osobom uwięzonym w przemoc,
8. zapobiegania incydentom przemocy poprzez objęcie opieką rodzin zagrożonych przemocą,
9. ochrony ofiar przemocy poprzez realizację procedury *Niebieskie Karty*, a także wsparcie głównie prawne, psychologiczne i socjalne,
10. usprawnienia systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
11. wzrostu wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy, sposobów ochrony przez przemocą oraz miejsc udzielających pomocy osobom i rodzinom uwięzonym w przemoc,
12. zwiększenia poziomu kompetencji i skuteczności działań podmiotów pracujących w obszarze przemocy domowej oraz zwiększenia zakresu współpracy.

Źródła finansowania

Finansowanie realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dokonywać się będzie w różnych formach i z wielu źródeł. Zakres realizacji poszczególnych działań programowych w kolejnych latach będzie ściśle uzależniony od możliwości finansowych Gminy Sępólno, wysokości dotacji przyznanych na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz możliwości budżetowych i innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być również przeznaczane na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Termin realizacji

Wdrożenie i realizacja Programu odbywać się będzie zgodnie z ustalonym harmonogramem opracowanym na lata 2024-2029.

IX MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej będzie realizowany i monitorowany przez Zespół Interdyscyplinarny w Sępólnie.

Każda z instytucji odpowiedzialnych za realizację Programu ma obowiązek gromadzić dane sprawozdawcze z realizacji Programu w zakresie ją obowiązującym.

Jednostka odpowiedzialna za koordynowanie realizacji Programu jest zobowiązana raz na rok (w terminie do 30 marca roku następującego po roku, w którym realizowano Program) dokonać analizy realizacji Programu w oparciu o dane za rok poprzedzający, przekazane przez jednostki realizujące Program.

Monitorowanie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji programu, tj.:

- instytucji pomagających osobom doświadczającym przemocy w rodzinie,
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Wskaźnikami ewaluacji będzie:

1. liczba interwencji domowych z powodu przemocy w rodzinie,
2. liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
3. liczba sprawców przemocy domowej,
4. liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,
5. pozostałe wskaźniki określone w ramach opisywanych działań,

Ewaluacja pozwoli na:

1. dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Sępól,
2. zwiększenie dostępności działań pomocowych i interwencyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Zespół we współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

X. ZAKOŃCZENIE - PODSUMOWANIE

Przemoc domowa nie powinna mieć miejsca, a rodzina ma obowiązek zapewniać bezpieczeństwo i warunki sprzyjające harmonijnemu rozwojowi wszystkim jej członkom. Fakt ten potwierdza polskie prawo, uznając przemoc domową za przestępstwo. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych drugiego człowieka, powodować jego bólu i cierpienia. W sposób szczególny to sformułowanie odnosi się do osób bliskich (członków rodziny). Mając świadomość, że przemocy domowej nie da się całkowicie wyeliminować to jednak należy podejmować systematyczne i skoordynowane działania mające na celu zmniejszenie skali tego zjawiska.

Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej może wpłynąć na osiągnięcia wytyczonych celów. Będzie to bardziej realne przy dobrej współpracy jednostek podmiotów działających na rzecz osób i rodzin zagrożonych/dotkniętych przemocą.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2029 nie jest dokumentem zamkniętym i może podlegać modyfikacjom, w zależności od pojawiających się nowych danych, potrzeb jak też możliwości.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
W SĘPOLU
Krzysztof Siudek